

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pripravljajte se na „Zavezino“ skupščino v Mariboru!

Poziv slovenskega dijaštva slovenskemu narodu.

Leto za letom streme naši prijatelji na Dunaju in v Gradcu za tem, da onemogočijo slovenskim vseučiliščnikom usposobiti se za svoj poklic na avstrijskih visokih šolah. Njihov namen je jasen: sinovi slovenskega naroda ne smejo v državne službe! Tako ostanejo te za naše nasprotnike, in ti bodo preplavali naše dežele in kazali sovraštvo proti Slovincem, kakor se to godi že zdaj. V doseg tega namena jim služijo najrazličnejša sredstva; preganjanje slovenskih dijakov od nemških profesorjev in nemškega dijaštva je znano in ni ga slovenskega izobraženca, ki ne bi bil izkusil tega na lastni koži. Toda to še ni vse. Vedoč, da slovensko dijaštvo le z največjim samozatajevanjem zmaga stroške študiranja v tujih mestih, so sklenili uničiti vse naprave, ki lajšajo slovenskemu dijaku gmotno stanje. — Zato nameravajo razbiti dijaško kuhinjo na Dunaju, vreči nas hočejo iz podpornega društva za bolne visokošolce, da bi na ta način še bolj zredčili naše vrste. Te namere so krutozlobne, a ni ga človeka, da bi nam pomagal proti nasilstvu. Da, oni, ki so poklicani v to, celo podpirajo nasprotnike v njih počet.u.

Zaraditega je sklenilo slov. dijaštvo seči po samopomoči. Ustanovili smo na Dunaju odsek, ki ima nalogo čuvati, da se Nemcem ne posrečijo njih naklepi. Ta odsek je izdal pred Veliko nočjo knjižico, ki se popisujejo v nji za Slovence neznesne in za kulturno državo škandalozne razmere na avstrijskih visokih šolah in se navajajo pota, ki bi bilo možno po njih priti do končne rešitve vseučiliškega vprašanja — do slovenske visoke šole.

A zgodilo se je, kar je mogoče le pri nas; ljubljansko državno pravdnništvo nam je knjižico do pičice konfisciralo. Hotelo nam je na ta način zamašiti usta; ne dovoli se nam niti to, da si pomagamo sami. Toda odbili smo kruti udarec. Po interpelaciji g. poslanca Hribarja in tovarišev v državnem zboru je brošura zdaj dovoljena in pošiljamo jo v slovenski svet z nado, da sežejo Slovenci po nji in protestujejo s tem proti postopanju državnega pravdnništva pa tudi proti početju nemških buršev na avstrijskih vseučiliških in proti vladi, ki nima ne volje ne moči, da bi napravila konec tem škandalom.

Brošurica: „Sloven. visoka šola v Ljubljani“ se naroča z naslovom: Mirko Černič, mediciner, Hrušica 57, Jesenice. Dobiva se tudi po vseh slovenskih knjigarnah. Cena 30 vinarjev, po pošti 33 v.

Vseučiliški odbor dunajskega dijaštva.

Za proste četrtke.

Kakor je znano, je izdal c. kr. dež. šol. svet štajerski k § 56. š. i. u. r. odredbo glede četrtkov, ki se glasi: „Am Donnerstage nach dem Ostersonntage, ferner am Donnerstag vor und nach Pfingsten und an solchen sonst schulfreien Donnerstagen, welchen ein schulfreier Tag unmittelbar vorangeht oder unmittelbar folgt, ist Schule zu halten“.

Dosti se je že čulo kritike o tej odredbi, in pri zadnjem zborovanju „Šmarsko-rogaškega učit. društva“ dne 11. julia t. l. je stavil tov. Zopf iz Pristove sledeči predlog:

Društvo skleni poveriti „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, naj ta skupno s štaj. „Lehrerbundom“ vloži pri c. kr. dež. šol. svetu prošnjo za odpravo določbe izvršilne odredbe dokončnega šol. in učen. reda glede nadomestovanja pouka po četrtkih.

Razlogi:

1. Šolske oblasti so spoznale, da so telesnemu razvoju mladine odmor med poukom neobhodno potrebni; štiri, celo pet dni zaporednega celodnevnega pouka in naporenega dela ne prija zdravju mladine, ne onemu učiteljstvu.

2. Kmetiško ljudstvo računa na četrtke; loti se te dni pogostoma večjih poljskih del z ozirom na to, da ima šolske otroke doma za varuhe.

3. Prosti četrtki jako pospešujejo dober obisk drugih šolskih dni, nasprotno pa trpi šolski obisk po četrtkih.

4. Prigodi se lahko, da pade na neposredni dan pred četrtkom ali po njem prosti dan 18. avgust ali 19. november — katera slučaja imamo ravno letos; kako naj postopa učiteljstvo tedaj?

5. Učiteljstvo se je izreklo na vprašanje naučne uprave, če bi ne kazalo še podaljšati počitnice, proti tej nameri; lahko pa bi se izhajalo s sedanjimi počitnicami, in učni smoter bi se ravnatoko dosegel, če bi bili poleg še vsi četrtki šolskega leta brezpogojno prosti. —

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo podpira ta predlog, in želeli bi bilo, da se izrečejo v istem smislu tudi druga spodnještajerska učiteljska društva ter še navedejo nove razloge, ki govore za odpravo zgorajšnje odredbe. —è.

Ljudska šola in kmetiško vprašanje.*

Vodilne misli, napisal Anton Kosi.

1.

Ljudska šola ima predvsem nalogo, gojiti v učencu elementarne nauke, ki so prvi pogoj vsakemu duševnemu napredku.

2.

Kdor torej pospešuje ljudskošolski pouk, ta pospešuje tudi vsestranski napredek svojega naroda: kdor pa ta pouk ovira, ta ovira tudi splošno omiko in s tem gmotni napredek ljudstva.

* Iz predavanja, ki ga je imel imenovani tovariš v učit. društvu ormoškem dne 17. junija t. l. pri Sv. Bolfenku na Kogu.

3.

Kmetiški pouk s strogo strokovnim značajem sicer ne sodi v ljudsko šolo, vendar pa bodi ljudskošolski pouk pred vsem praktičen in se oziraj vselej in povsod na dejanske potrebe našega ljudstva, ki je po pretežni večini kmetiško.

4.

Ker se z znanjem književnega jezika odpre človeku vir do vseh potrebnih znanosti, torej tudi do kmetiških strok, zato nam je v ljudski šoli z vso marljivostjo in vztrajnostjo gojiti materni jezik.

5.

Važne za bodočega kmeta so tudi realije, zlasti one prikazni in predmeti, ki ima z njimi kmet vsak dan opraviti. Obračajmo torej tudi realističnim strokam v ljudski šoli potrebno pozornost, toda le na podlagi devize „iz življenja v življenje“.

6.

Učni načrti ne predpisujejo sicer nikjer posebnih ur za sadjarstvo in vinarstvo ter čebelarstvo, toda za ljudsko blaginjo vnet učitelj dobi dovolj prilike, da tudi v tem oziru poučljivo vpliva na izročeno mu mladino.

7.

Najlepšo priliko za to mu ponuja dobro urejen šolski vrt, ki bi ga naj imela vsaka šola.

8.

Ker si je učiteljstvo pridobilo na učiteljskem vse premalo znanja iz poedinih kmetiških strok, zato naj skrbe merodajni faktorji za to, da bodo bodoče generacije prihajale iz učiteljskih z bolj trdnim in temeljitim znanjem iz kmetijstva, kakor se je godilo to dosedaj. Posamezni kmetijski nadaljevalni tečajji, ki se prirejajo za učitelje na raznih gospodarskih šolah, so premajhne vrednosti in nikakor ne zadostajo.

9.

Na vsaki višje organizovani ljudski šoli se naj zasnuje obvezni kmetijski nadaljevalni tečaj za dečke, ki so šolski dolžnosti že zadostili.

10.

Pri pouku v ženskih ročnih delih se naj jemlje ozir posebno na praktično vrednost tega predmeta, opusti pa se naj vse, kar se premalo strinja z dejanskimi potrebami kmetiškega ljudstva.

11.

Šolske olajšave so največje zli za naše ljudsko šolstvo, zato naj vplivajo in delajo merodajni faktorji z vso vnemo za njih odstranitev.

Učiteljske v Kopru.

(Iz Istre.)

Italijanstvo se povsod ponaša s svojo dvetisoletno kulturo — to je vobče znano. A tisti, ki vpijejo po kulturi, bijejo sami sebe po zobeh, ker o njihovi kulturi se ne da govoriti. Poudarjamo takoj, da ne govorimo o italijanskem narodu kot takem, ampak mislimo Italijane, ki bivajo med nami.

Reči, ki so se dogajale vedno v Kopru, osobito v zadnjem času, so zadostni dokazi za navedeno trditev. Znanost koprškega italijan-

stva ne sega čez koprski mali ključ. — Siro-make so jako bodle v oči celo — nedolžne planinke, ki so menda internacionalne. Gorje slovenskemu dijaku, ki bi imel planiko na klobuku!

Sfrčal mu je z glave klobuk in klofute so igrale pri tem svojo ulogo. To pa le tedaj, ko je cela drhal srečevala posameznike. — Sreča zate Garibaldi, da ne živiš več, ker bridke solze bi moral pretakati, ko bi slišal o junaštvih svojih neodrešencev. Posebno junaško so se držali ti ljudje na predvečer šolskega sklepa. Cela truma kakih 100 oseb, bili so italijanski učiteljski in koprski pisarčki — se je vlačila zvečer po mestu. Od te drhali je bilo napadenih več slovenskih dijakov, ki so se posamezno, nič hudega sluteč, mirno izprehajali v večernem hladu. Pele so palice, pokali tupatam samokresi in marsikdo izmed slovenskih dijakov je odnesel neljub spominček iz te garjeve zalege. Pošiljali so jih v Trst, Gorico, tudi za Solkan ve ta golazen.

Vedo pa naj, da nam ni treba hoditi od tu morda zaraditega, ker smo na tujih tleh, ker Koper leži na slovenskih tleh, kakor so Trst, Gorica in Solkan. Otočič, ki obdaja slovensko morje. — Mi pojdemo od tu in moramo iti od tu, ker ves razumen svet ve, da Koper ni kraj za slovensko učiteljske.

Ob tej priliki pozivljamo slavno vlado, naj že enkrat vrže v koš svojo dvojno mero in naj da našemu narodu to, kar mu gre po vsi pravici! Pazi naj, da ne doživi kakega nemilega presenečenja. Ako ima milijone za Nemce in Italijane, zahtevamo, da žrtvuje tudi za nas nekaj tisočakov. — Šol nam dajte!

Obenem pa pozivljamo slovanske poslance, da se končno zavzamejo za nas in da zahtevajo takojšnjo premestitev učiteljske v solčno Gorico! — Ven hočemo iz gnezda, kjer žive dvetisoletne kulture — barbari.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva:

XVI. Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj:
60. Mihajl Vrbič, nadučitelj v Sodražici,
61. Ljudevit Mikolič, učitelj v Ribnici,
62. Štefan Tomšič, nadučitelj v Ribnici.

XVII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico:

63. Gustav Požegar, nadučitelj v Žitki vasi,
64. Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah,
65. Josip Lasbacher, nadučitelj v Rušah,
66. Ida Vodenik, učiteljica v Spodnji Kungoti,

67. Marija Lavtar, učiteljica v Framu,
68. Marija Pirkmajer, učiteljica v Framu.

XVIII. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj:

69. Josip Lapajne, učitelj v Cerkljah,
70. Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah,
71. Fran Rojina, nadučitelj v Šmartnem pri Kranju,

72. Vilko Rus, učitelj v Kranju,
73. Angela Miklavčič, učiteljica v Pred-dvoru;

govodstvo in spisje: učitelj H. Podkrajšek; trgovsko in menično pravo: tajnik dr. Windischer. Poleg teh bo imel ravnatelj in nadzornik Ivan Šubice ali dvoje predavaj o veljavnih normalijah in predpisih na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Izjava.

Na naš zadnji uvodni članek, kjer govorimo o Žirovnikovem slučaju, ni mogel „Slovenec“ nič drugega odgovoriti, nego da pravi v sobotnem svojem listu, da je v „Učit. Tov.“ Žirovnik sam priobčil svojo biografijo. — V četrtek je poslal Žirovnik „Slovenec“ popravek, kjer izpodbija „Slovenec“ trditve. Temu popravku dostavlja „Slovenec“: Tembolj so torej podatki v „Učit. Tov.“ Izjavljamo: Vsi naši podatki so resnični in jih lahko vsak čas dokazemo. Ako kdo trdi drugače, najsi je Žirovnikov najbližji tovariš — laže! Uredn. „Učit. Tov.“

Prošnja.

Dne 1. februarja 1904 je umrl v Zagorju v kozjanskem okraju na Štajerskem tovariš nadučitelj Ivan Hočevár. Na njegovem grobu še ni spomenika. Od zapuščene vdove, ki ji je odmerjena skromna pokojnina, ne moremo zahtevati te žrtve. Zato pa zberimo mi potrebno vsoto, da postavimo vrlému tovarišu in prijatelju primeren spomenik. Čestilci Hočevarjevega spomina, zlasti pa cenjeni tovariši, se torej vlnudno prosijo, da blagovolijo prispevati v ta namen.

Doneski naj se blagovolijo pošiljati na naslov podpisane. Imena darovalcev kakor tudi prispevke se bo izkazovalo v „Učit. Tov.“

Miloš Germovšek,
Pilštanj, Štajersko. nadučitelj.

Listnica uredništva.

Na razna vprašanja glede odmerjenja pristojbin od draginjske doklade odgovarjamo, da je odmerjenje te pristojbine zakonito, četudi se draginjske doklade ne uštevajo v pokojnino. Zaradi tega pa, ker je draginjska doklada le začasna, odmerja davčna oblast pristojbino le od trikratne draginjske doklade, medtem ko odmeri od vsakega stalnega prirastka plače pristojbino od desetkratnega zneska. Kakor hitro pa draginjsko doklado odvezemo in nadomestimo s stalnim povikom plače, pa upošteva davčna oblast sedanjo odmerjenje pristojbine in bo takrat odmerila pristojbino od poviška plače v višini sedanje draginjske doklade od sedemkratnega zneska. — Konec članka „Šolski red“ priobčimo prihodnjic. Danes nam je pošel prostor.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 984. Kranjsko. 117 1—1

Na enorazredni šoli v Ovršičah pri Podnartu se razpisuje s tem služba učitelja in voditelja s postavnimi prejemki in z naravnim stanovanjem v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. avgusta t. l.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dne 11. julija 1909.

Z. 1325. 118 1—1

An der einklassigen Volksschule in Afriach ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv event. provisorisch zu besetzen.

Mit dieser Lehrstelle ist der Genuß einer Naturalwohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 15. August 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An kranjschen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg,
am 12. Juli 1909.

Knjigarna L. Schwentner

Ljubljana, Prešernove ulice 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide.** Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50. 92 30—5

Cankar Ivan: **Za križem.** Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: **Obsojenci.** Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: **Igračke.** Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.
Murnik Bado: **Jari junaki.** Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Snažno se oblači

vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52—3

Marije Jirsové

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov ceñira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoje 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovice zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 26

Najboljše orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Slavnemu učiteljstvu in ostalemu občinstvu se priporoča za obilen obisk

gostilna „pri Jurju“

na Dolenjski cesti

(v bližini dolenskega kolodvora).

Priznana izborna vina, dobra kuhinja, lep senčnat vrt, steklen salon.

Točna postrežba, nizke cene!

Z odličnim spoštovanjem

Jurij Marenče,

87 10—5 gostilničar.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica: Kolodvorske ulice št. 8. 23 42—31

V najnem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariškov v barvotisku z besedilom in dodatnim pojasnilom zemljepisnih znamenj.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripustil to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariški, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1 : 75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazorujejo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariškov v barvotisku z besedilom.

Sestavil in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izbora učiva se naslanja doslovno na podrobni učni načrt, ki ga je odobril c. kr. deželni šolski svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, in ki velja kot normativ za domoznanski pouk v četrtem šolskem letu 2-, 3-, 4- in večrazrednih ljudskih šol. Z razpisom vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dne 28. januarja 1908, št. 468, je to delo odobreno kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42—29

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 v Ljubljani Gradišče št. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52—26